

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

12 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în următoarea componență:

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor

judecând, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Sâli Radu și avocatul Cibric Ruslan în numele părții vătămate Spatari Radu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019 și a sentinței Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 03 august 2018, în cauza penală privind-o pe

Fricașel Mariana Xxxxx, născută la xxxxx, originară și domiciliată r-l Xxxxx s. Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. prima instanță: 15.08.2017 - 03.08.2018

2. instanța de apel: 21.08.2018 - 19.02.2019

3. instanța de recurs: 29.05.2019 - 12.11.2019

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 03 august 2018, Fricașel Mariana Xxxxx, a fost achitată de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Potrivit sentinței, s-a stabilit că de către organul de urmărire penală, Fricașel M. a fost învinuită pentru faptul, că fiind proprietara terenului cu numărul cadastral xxxxxcu suprafața de 0,298 ha, conform titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren din 21 ianuarie 2002, înstrăinează conform contractului vânzare cumpărare terenul lui Oleg Spătari, care la 19.06.2003 îl înregistrează în Registrul Bunurilor Imobile a OCT Anenii Noi, ca proprietatea sa, după care conform contractului de vânzare cumpărare din 16.04.2015, cu acordul lui Oleg Spătari, reperfectează terenul pe numele lui Spătari Radu.

De asemenea, fiind fiica lui Liubovi Fricașel, în prezența ultimei, ca proprietara terenului cu numărul cadastral xxxxx cu suprafața de 0,05 ha, conform titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren din 21

ianuarie 2002, înstrăinează conform contractului de vânzare cumpărare terenul lui Oleg Spătari, care la 19.06.2003 îl înregistrează în Registrul Bunurilor Imobile a OCT Anenii Noi.

Ulterior, Fricăţel Mariana cunoscând cu certitudine că a înstrăinat terenul cu numărul cadastral xxxxx cu suprafaţa de 0,05 ha şi terenul cu numărul cadastral xxxxxcu suprafaţa de 0,298 ha, lui Oleg Spătari, care la acel moment aparţineau lui Radu Spătari, şi folosindu-se de faptul că numerele cadastrale a terenurilor şi caracteristicile acestora au fost modificate ulterior în cadrul înregistrării masive a terenurilor, conform instrucţiunii nr. 112 din 22.06.2005, la 20.05.2015, prin înşelăciune, cu scopul dobândirii unui profit ilegal, fiind reprezentată de Mamîchin Evgheni înstrăinează Inei Pavlenco terenul cu numărul cadastral xxxxx cu sup. de 0,2118 ha, după care, la 20.04.2016 a încheiat contractul de vânzare cumpărare cu Larina Alina, prin care a vândut terenul cu numărul cadastral xxxxx cu sup. de 0,1618 ha, care de fapt conform reprezentării grafice sunt aceleaşi terenuri deţinute de Oleg Spătari, fapt prin ce i-a cauzat ultimului daună materială în valoare de 5 000 lei.

Organul de urmărire penală a calificat fapta incriminată inculpatei în baza art. 190 alin. (1) Cod penal: „*escrocheria adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înşelăciune sau abuz de încredere.*”

3. Sentinţa a fost atacată cu apeluri de către:

3.1 Procuror, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunţarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanţă prin care: Fricăţel M. să fie recunoscută vinovată în comiterea infracţiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă de 3 ani închisoare într-un penitenciar pentru femei. Conform ar. 90 Cod penal, a-i suspenda condiţionat executarea pedepsei pe un termen de 3 ani, fiindu-i stabilite rigorile prevăzute la art. 90 alin. (6) Cod penal, să nu-şi schimbe domiciliul şi/sau reşedinţa fără consimţământul organului competent.

În motivarea apelului a indicat:

- prin analiza probelor existente, a fost confirmată intenţia la comiterea infracţiunii incriminate, existînd o legătură cauzală între cele comise şi consecinţele survenite;

- nu poate fi reţinută ca plauzibilă concluzia instanţei precum că declaraţiile părţii vătămate Spătari Radu şi martorilor Spătari Oleg, Tucliluş Vera, Mamîchin E., Larina Olga, Gapntoli Bogdan, Capaţîna Lilia, Ipati Elena şi Munjiu Ion nu demonstrează vinovăţia inculpatei în comiterea infracţiunii incriminate;

- declaraţiile lui Spătari O. că a procurat terenurile cu nr. cadastral xxxxxşi xxxxx de la Liubovi Fricăţel şi Mariana Fricăţel achitînd acestora bani consideră că, coraborează declaraţiile martorilor Ipati Elena şi Munjiu Ion, care nemijlocit s-au aflat în preajmă în momentul transmiterii banilor, a declaraţiilor martorului Spătari V. care cunoştea despre faptul că această tranzacţie urma să

fie efectuată, cât și actele de la OCT Anenii Noi, care demonstrează acțiunile lui Oleg Spătari de a legifera aceste terenuri. Faptul că Fricățel a înstrăinat aceste terenuri lui Oleg Spătari și ulterior transmite dreptul de înstrăinare prin procură lui Mamîchin Evghenii, sînt confirmate inclusiv de declarațiile Olgăi Larina care a declarat în instanță „ ... a vorbit ulterior cu Mariana Fricățel și aceasta i-a comunicat că nu știa că aceste terenuri sunt unele si aceleași...”;

- argumentarea instanței că conform raportului de expertiză nr. 10 din 21 iunie 2017, inculpata Mariana Fricățel suferă de retard mental moderat și are capacități de responsabilitate redusă, nu poate comite o asemenea infracțiune deoarece, persoana care realizează înșelăciunea sau abuzul de încredere trebuie să aibă un nivel destul de înalt de dezvoltare a intelectului, să fie capabilă de o activitate avînd un scop bine conturat, urmează a fi supuse criticii, deoarece raportul de expertiză invocat Mariana Fricățel este capabilă să perceapă circumstanțele pe caz și poate da declarații și are capacitățile de responsabilitate redusă. Or, conform art. 21 alin (1) Cod penal, sînt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile, fapt care în cazul dat a fost confirmat prin raportul nr. 101 din 21 iunie 2017. Urmare a considerentelor expuse, prin determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de inculpată și semnele componentei de infracțiune prevăzute de norma penală, fapta inculpatei urmează a fi calificată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal.

3.2 Partea vătămată Spătari R., care solicită casarea acesteia, dispunînd rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care Fricățel M., să fie recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal.

În motivarea cererii a invocat:

- prin analiza probelor existente, a fost confirmată intenția la comiterea infracțiunii incriminate, existînd o legătură cauzală între cele comise și consecințele survenite;

-declarațiile lui Oleg Spătari că a procurat terenurile cu nr. cadastral xxxxxși xxxxx de la Liubovi Fricățel și Mariana Fricățel achitînd acestora bani consideră că coraborează cu declarațiile martorilor Ipati Elena și Munjiu Ion, care nemijlocit s-au aflat în preajmă în momentul transmiterii banilor, a declarațiilor martorului Spătari Victor care cunoștea despre faptul că această tranzacție urma să fie efectuată, cât și actele de la OCT Anenii Noi, care demonstrează acțiunile lui Oleg Spătari de a legifera aceste terenuri. Faptul că Fricățel a înstrăinat aceste terenuri lui Oleg Spătari și ulterior transmite dreptul de înstrăinare prin procură lui Mamîchin Evghenii, sînt confirmate inclusiv de declarațiile Olgăi Larina care a declarat în instanță că a vorbit ulterior cu Mariana Fricățel și aceasta i-a comunicat că nu știa că aceste terenuri sunt unele si aceleași;

-de asemenea argumentarea instanței că conform raportului de expertiză nr. 101 din 21 iunie 2017, inculpata Mariana Fricățel suferă de retard mintal moderat și are capacitate de responsabilitate redusă nu poate comite o asemenea infracțiune deoarece, persoana care realizează înșelăciunea sau abuzul de încredere trebuie să aibă un nivel destul de înalt de dezvoltare a intelectului, să fie capabilă de o activitate având un scop bine conturat, urmează a fi supuse criticii deoarece raportului de expertiză invocat Mariana Fricățel este capabilă să perceapă circumstanțele pe caz și poate da declarații și are capacitatea de responsabilitate redusă;

- cu privire la calificarea infracțiunii efectuate, este necesar de făcut următoarele precizări: subiectul infracțiunii este inculpata Mariana Fricățel, care întrunește condițiile prevăzute la art. 21 alin. (1) și 22 Cod penal; latura obiectivă include următoarele trei semne: fapta prejudiciabilă; urmările prejudiciabile, și legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate și menținută sentința.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a reținut, că urmărirea penală și judecata în fond s-a desfășurat cu respectarea procedurii prevăzute de lege și, respectiv, nu se constată încălcări care atrag nulitatea actelor procedurale efectuate. Starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței.

Instanța de apel a reținut că, inculpata pe tot parcursul procesului penal, inclusiv și în ședința de judecată în apel, a respins învinuirea, motivând că n-a săvârșit fapta imputată, deoarece nu cunoaște despre împrejurările cazului și nici n-a primit bani de la partea vătămată Spătari R. pentru terenurile agricole moștenite de la mama sa.

Versiunea inculpatei nu este combătută prin probele prezentate de partea învinuirii, totodată sentința cuprinde descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatei, cu indicarea motivelor pentru care se resping probele aduse în sprijinul acuzării.

Probatoriul administrat demonstrează cu certitudine că inculpata nu cunoștea că terenurile înstrăinate lui Larina O. au unele și aceleași numere cadastrale cu terenurile la care face referire partea vătămată Spătari R. Faptul dat se confirmă și prin raportul de expertiză judiciară nr. 101 din 21 iunie 2017 care atestă capacitatea de exercițiu redusă a inculpatei (voi. I, f. d. 129).

Astfel, nu poate servi temei pentru a fi recunoscută vinovată inculpata în dobândirea ilicită a sumelor bănești pretinse de partea vătămată prin înșelăciune și abuz de încredere, odată ce partea acuzării nu a prezentat instanței nici o probă din care ar rezulta vinovăția inculpatei. Or, declarațiile

părții vătămate și martorului Spătari O. sunt subiective, urmărind scopul de a deveni posesori ai terenurilor la care pretind că le-au procurat de la mama inculpatei. Din declarațiile acestora, se susține că tranzacțiile de cumpărare - vânzare a terenurilor au fost încheiate în perioada anilor 2000 - 2004 între mama inculpatei, defuncta Fricățel L. și Spătari O. Se evidențiază că, contractele la care face referire partea acuzării nu sunt anexate la dosarul cauzei.

În atare situație, instanța de apel a indicat că sentința atacată este legală, întemeiată și motivată, prima instanță acordând deplină eficiență prevederilor stipulate în articolele 8 alin. (3), 101, 384, alin. (3) și (4), articolele 390 alin. (1), pct. 3), 394 alin. (3) și 396 Cod de procedură penală. Considerentele primei instanțe sânt motivate și argumentate din punct de vedere al temeiniciei și legalității, care au dus la soluția de achitare a inculpatei.

Instanța de apel a constatat că motivarea amplă și temeinică a sentinței pronunțate cu privire la procesul de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu fapta incriminată prin rechizitoriu inculpatei, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În viziunea instanței de apel, criticile cu privire la aprecierea probelor, efectuată de prima instanță, reprezintă opinia subiectivă a apelanților, care nu este argumentată prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel este solidară cu concluziile cu privire la aprecierea probelor, efectuată de prima instanță, dat fiind că sunt motivate temeinic și legal, sub aspectul, că vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii imputate nu este dovedită în cadrul procesului penal, astfel fapta inculpatei nu întrunește elementele infracțiunii imputate.

În afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelanți, examinând aspectele de fapt și de drept ale cauzei, conform cerințelor din articolul 409 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel a stabilit că nu există temei de a interveni în sentință.

6. Hotărârile judecătorești adoptate în cauză sunt atacate cu recursuri ordinare de către:

6.1 Procuror, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului invocă aceleași argumente pe care le-a indicat în apel, suplimentar menționând:

- instanța de apel nu a respectat explicațiile date de Plenul Curții Supreme de Justiție la pct. 14 al Hotărârii nr. 22 din 12 decembrie 2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, iar nepronunțarea instanței asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului;

- instanța de judecată a dat o apreciere incorectă probelor prezentate de acuzare și nu a apreciat multilateral și obiectiv probele administrate, care în cumul dovedesc vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate, ori nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel;

- decizia este neîntemeiată, deoarece este contrară stării de fapt stabilite în baza probelor examinate în cadrul cercetării judecătorești și contravine prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fiind încălcate și prevederile art. 394 alin. (3) pct. 2) Cod de procedură penală;

- cercetând dosarele tehnice a terenurilor cu nr. cadastral xxxxxxși xxxxxs-a stabilit existența cererilor depuse de către Oleg Spătari, Fricașel M. și Fricașel Liubovi privind începerea procedurii de reînregistrare a dreptului de proprietate a acestor terenuri;

- prin analiza probelor existente a fost confirmată intenția la comiterea infracțiunii incriminate, existând o legătură causală între cele comise și consecințele survenite;

- nu pot fi reținute concluziile instanței, precum că declarațiile părții vătămate Spătari R., martorilor Spătari O., Tuchiluş V., Mamîchin E., Larina O., Gapmoli B., Capașana L., Ipati E., Munjiu I., nu demonstrează vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii;

- instanțele de judecată nu au indicat motivul respingerii probelor acuzării, în conformitate cu prevederile art. 394 alin. (3) Cod de procedură penală, astfel sentința este nemotivată și ilegală, iar cumulul de probe demonstrează vinovăția inculpatei.

6.2 Avocatul Cibric Ruslan în numele părții vătămate Spatari Radu, care solicită casarea acestora cu dispunerea rejudecării cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Fricașel M. să fie recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal.

În motivarea recursului invocă aceleași argumente pe care le-a indicat în apel, suplimentar menționând:

- acuzarea corect a calificat acțiunile inculpatei și a solicitat o pedeapsă care o consideră echitabilă și proporțională faptelor comise;

- deși inculpata nu a recunoscut vina, consideră că culpabilitatea acesteia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, a fost pe deplin dovedită prin probele administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate în cadrul ședinței de judecată;

- partea vătămată argumentează critic aprecierea instanțelor de fond, precum că Fricașel M. nu a știut despre împrejurările cazului și nici nu a primit bani de la partea vătămată Spătari R., pentru terenurile agricole moștenite de la mama sa;

- instanța de apel nu a dat apreciere probelor acumulate în faza urmăririi penale, astfel contractele de vânzare cumpărare a terenurilor sunt diferite și

sunt vîndute de inculpată de două ori, fapt ce a fost negat de către instanțele de fond, emițând o decizie de achitare.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 11) Cod de procedură penală, avocatul Mîrzîncu A. în numele inculpatei a depus referință privind opinia asupra recursului declarat, solicitând respingerea acestuia ca fiind inadmisibil, cu menținerea hotărârilor judecătorești adoptate, deoarece instanțele de fond corect au statuat că probele prezentate în ședința de judecată și puse la baza sentinței sunt obținute legal, au fost apreciate conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, iar instanța de apel corect a concluzionat că probatoriul administrat demonstrează că inculpata nu cunoștea că terenurile înstrăinate lui Larina O. au unele și aceleași numere cadastrale cu terenurile la care face referire partea vătămată Spatari R.

8. Judecând recursurile în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Potrivit dispoziției art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Totodată se remarcă, că instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În conformitate cu art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost evaluate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual

penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Deci, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze niște concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei săvârșite de către acesta sau nevinovăția acestuia și temeiul achitării, prevăzut de normele procesual penale.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecătii instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Procurorul și avocatul Cibric R. în numele părții vătămate Spătari R. au criticat decizia contestată, invocând temeiurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care stipulează că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, *în cazul în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Din analiza textuală a recursurilor declarate, Colegiul reține, că se contestă decizia instanței de apel, prin prisma temeiurilor de recurs invocate și menționate supra, invocându-se faptul, că în rezultatul evaluării incorecte și selective a probelor administrate la caz, instanța de apel greșit a achitat-o pe Fricașel M. de învinuirea adusă în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii.

Astfel, verificând asupra principiului respectării normelor de drept procesuale menționate, Colegiul constată că Fricașel M. de către organul de urmărire penală a fost învinuită, de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal – *escrocheria adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz di încredere*, însă prima instanță a adoptat o sentință prin care inculpata Fricașel M., a fost achitată din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin urmare, nefiind de acord cu soluția adoptată de către prima instanță, procurorul și partea vătămată au atacat sentința cu apeluri. La rândul său, instanța de apel, a respins ca nefondate apelurile declarate, menținând sentința.

Instanța de apel în acest context a constatat, că ansamblul de probe cercetate în ședința de judecată nu dovedește vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii imputate, astfel potrivit prevederilor art. 390 alin. (1) pct. 3) Cod de procedură penală, cu cele din art. 8 alin. (3) și 389 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, se impune soluția de achitare- soluție dată de prima instanță.

În contextul celor expuse, Colegiul penal lărgit relevă, că instanța de apel atunci când constată lipsa în acțiunile inculpatului a elementelor constitutive ale infracțiunii imputate prin rechizitoriu, urmează să-și argumenteze soluția prin prisma tuturor probelor acumulate în dosar, care trebuie apreciate multilateral și obiectiv. În acest sens, se are în vedere faptul că, așa cum s-a punctat deja mai sus, instanța de apel la judecarea cauzei trebuia să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate inculpatei, să verifice și să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și să constate dacă acțiunile comise de inculpată întrunesc sau nu elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal.

Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel în partea descriptivă a hotărârii pronunțate a menționat că: *„Probatoriul administrat demonstrează cu certitudine că inculpata nu cunoștea că terenurile înstrăinate lui Larina O. au unele și aceleași numere cadastrale cu terenurile la care face referire partea vătămată Spatari R. Faptul dat se confirmă și prin raportul de expertiză judiciară nr. 101 din 21 iunie 2017, care atestă capacitatea de exercițiu redusă a inculpatei”*. Astfel, instanța de apel a descris declarațiile părții vătămate, a martorilor menționați și a indicat materialele cauzei.

De asemenea, în argumentarea soluției sale privind achitarea lui Fricățel M. instanța de apel a reținut că, procurorul și-a bazat învinuirea pe declarațiile părții vătămate Spătari Radu și martorilor Spătari Oleg, Tuchiluş Vera, însă instanța de judecată concluzionează că, declarațiile acestora nu demonstrează vinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate. Totodată instanța de apel a reținut concluziile primei instanțe care a menționat că *„între declarațiile martorilor și părții vătămate care au menire de a proba transmiterea banilor sunt divergențe esențiale, deoarece din ele rezultă că careva bani au fost transmiși mamei Liubovi Fricățel de către Spatari Oleg, însă nicidecum inculpatei, care pun la îndoială veridicitatea declarațiilor și pretențiilor părții vătămate”*

La baza acestor constatări, instanța de apel a pus declarațiile inculpatei care *„nu recunoaște faptul primirii cărărova bani de la partea vătămată în calitate de preț pentru terenul de pământ”* și declarațiile selective ale părții vătămate Spatari Radu, martorilor Spatari Oleg, Spatari Victor, Munjiu Ion, Ipati Elena, fără a evalua celelalte probe și fără a efectua o analiză a acestora, cu aprecierea fiecărei probe în parte, cu expunerea asupra admisibilității sau inadmisibilității probei, ignorând totalmente probele administrate la caz, precum și în instanța de apel. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a reda declarațiile participanților la

proces, dar și de a expune esența acestor depoziții și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

La acest capitol Colegiul remarcă că, în instanțele de fond au fost examinate următoarele probe și anume:

- declarațiile părții vătămate Spătari R., care a menționat că, în anul 2000 unchiul său, Spătari O. a procurat teren agricol de la Fricățel Mariana 0,30 ha și de la mama ei Fricățel L. 0,05 ha, în total 0,35 ha. Când au ajuns la procedura de a întocmi contractul de vânzare- cumpărare au parvenit careva probleme, buletinul de identitate a Marianeii Fricățel era expirat. Unchiul său a achitat integral cu suma solicitată pentru teren, pe când terenurile de vânzare cumpărare urmau a fi înregistrare. Pe cele 0,05 ha nu au nici un document. Fricățel L. a decedat și tatăl său a ajutat-o pe Fricățel M. să moștenească acele 0,05 ha. Cele 0,30 ha le-a scris după numele său. Fricățel Mariana era proprietara a 0,30 ha, conform extrasului cadastral, în toată aceasta perioadă între Fricățel Mariana și ei a fost o relație de bună înțelegere. După înregistrarea terenurilor după numele său, a luat contractele și le-a prezentat la primărie, care au refuzat să le primească, deoarece aceste terenuri au trecut sub alt număr cadastral și suprafața a fost modificată. A înaintat o cerere către OCT Anenii Noi, în care a solicitat efectuarea măsurărilor. OCT Anenii Noi a refuzat să efectueze măsurărilor, deoarece aveau un alt număr cadastral și concomitent aceste terenuri aparțineau altui proprietar. În mai 2015, a încercat să se adreseze la Fricățel Mariana, însă a început neînțelegerile dintre ei, permanent vorbea cu insulte, amenințări. Bani i-a primit Fricățel Mariana în prezența a mai multor persoane. Toți acești ani au achitat impozitele, toți știau că aceste terenuri le aparțin lor;

-decarățiile martorului Spătari O., care a relatat că, în anul 2003 mama Marianeii, Fricățel Liuba s-a apropiat de el și i-a comunicat că vrea să vîndă terenuri cu suprafața de 0,35 ha și 0,05 ha și dacă nu dorește să le procure. A zis că e de acord să le cumpere, i-a dat o parte de bani și s-au apucat să perfecteze actele, au depistat că Mariana Fricățel are buletinul de identitate expirat și nu au terminat această procedură. În anul 2015 a hotărît să dea terenurile nepotului său Spătari Radu și i-a spus să se ocupe acesta mai departe cu documentele. A aflat că Liubovi Fricățel a decedat și trebuie să ajute la înmormîntare. A ajutat-o pe Mariana Fricățel să accepte moștenirea după mama sa, a dat anunț în Monitorul Oficial la rugămintea lui Fricățel Mariana. În perioada anilor 2003-2015 a achitat impozitele și a prelucrat terenurile;

- declarațiile martorului Spatari V., care a indicat că, în anul 2002 s-a eliberat din pușcărie mama lui Fricățel Mariana și s-a înțeles cu fratele său Spătari Oleg să vîndă 0,35 ha de pămînt. În anul 2003, fratele a împrumutat de la el 3 000 lei ca să achite terenul. Fratele său a început să perfecteze actele, însă Fricățel Mariana și Fricățel Liubovi aveau buletinele de identitate expirate, neavînd timp pentru perfectarea acestora, contractele de vânzare - cumpărare așa și au rămas

nefinisate. Terenurile au rămas în continuare în folosința fratelui său, care achita și impozitele. Fratele său s-a dus cu traiul din sat și terenurile au rămas în folosință lui. În 2015 fratele i-a transmis aceste terenuri în contul banilor pe care îi datora. În anul 2015 s-au înțeles cu Mariana Fricățel să se ocupe el de documente, pentru a încheia contractul de vânzare - cumpărare. Pentru încheierea contractului de vânzare -cumpărare era necesar ca Mariana să primească certificatul de moștenitor legal. A dat anunț în Monitorul Oficial despre pierderea contractelor de vânzare - cumpărare. A încheiat contractul de vânzare - cumpărare din 16.04.2015, însă s-au început lucrările în câmp și nu au terminat cu perfectarea documentelor. Larina Olga, proprietara casei unde locuiește Mariana Fricățel, a spus că intenționează ea să cumpere acest teren. Apoi a aflat că acest teren este procurat de către Larina Olga. A aflat că terenurile au alt număr cadastral după ce a cunoscut că acestea au fost cumpărate de Larina Olga;

- declarațiile martorului Larina O., care a menționat că unul dintre terenuri era prelucrat de sora lui Spătari Victor. În anul 2016 de ea s-a apropiat Spatari V. și i-a comunicat că Fricățel M. le-a vândut la amândoi unul și același teren, au verificat actele de proprietate și au constatat că au numere cadastrale diferite. Spatari V. avea documente vechi și i-a comunicat că el primul a procurat aceste terenuri;

- declarațiile martorului Ipati E., care a relatat că cunoaște că terenurile de 35 de ari, le-a vândut Fricățel Liubovi și Mariana. Spatari O. a cumpărat terenurile în anul 2003, iar banii în sumă de 4000 lei i-a transmis în casa soacrei sale;

- declarațiile martorului Mungiu I., care a relatat că este fratele mamei Mariane Fricățel. Cunoaște că Spatari O. i-a dat lui Fricățel L. bani pentru pământ și anume terenul ce îi aparținea ei și terenul Mariane, despre care fapt cunoștea și Mariana care era prezentă;

- originalele dosarelor cadastrale nr. xxxxx și xxxxx, în care se află cererile lui Spatari O., Fricățel L. și Fricățel M., privind începerea procedurii de reînregistrare a dreptului de proprietate a acestor terenuri, contractul de vânzare cumpărare dintre Fricățel M. și Spatari R. din 16.04.2015.

Astfel, Colegiul constată că instanța de apel nu a luat în considerație aceste probe, apreciind prioritar declarațiile inculpatei, fără a evalua declarațiile părții vătămate, a martorilor în coroborare cu celelalte probe, inclusiv originalele dosarelor cadastrale și fără a verifica argumentele procurorului și părții vătămate expuse în cererile de apel, dacă inculpata avea sau nu scopul de dobândire a unui profit ilegal și intenția de a nu-și onora angajamentul asumat, reieșind din faptul că a înstrăinat unele și aceleași terenuri la două persoane.

De asemenea, aceste probe au fost ignorate de instanța de apel, totodată această instanță menționând pripit și faptul că, „... Conform raportului de expertiză nr. 101 din 21 iunie 2017, inculpata Mariana Fricățel suferă de retard mintal moderat și are capacitate de responsabilitate redusă. Potrivit doctrinei penale, persoana care

realizează înșelăciunea sau abuzul de încredere trebuie să aibă un nivel destul de înalt de dezvoltare a intelectului, să fie capabilă de o activitate avînd un scop bine conturat. În acest sens, instanța de judecată pune la îndoială faptul că inculpata în prezența diagnozei de retard mintal putea săvîrși infracțiunea de escrocherie.”, fără a lua în considerație că prin același raport de expertiză s-a constatat faptul că, Fricățel M. este capabilă să perceapă circumstanțele pe caz și poate depune depoziții și are capacitate de responsabilitate redusă, și fără a ține cont de prevederile art. 21 alin. (1) Cod penal, care prevede că sînt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile.

Ca urmare, Colegiul constată că instanța de apel pripit a ajuns la concluzia referitor la achitarea lui Fricățel M. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta acesteia nu întrunește elementele infracțiunii, prin ce a admis o eroare de fapt și anume discordanța între cele reținute de instanța de apel și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține, instanța de apel urmînd să aprecieze obiectiv toate probele.

Mai mult, Colegiul menționează că, deși procurorul și partea vătămată nefiind de acord cu concluzia primei instanțe, în apel a adus un șir de argumente, printre care și faptul că nu s-a dat aprecierea tuturor probelor administrate la caz, ce în cumul confirmă în opinia lui, vinovăția inculpatei Fricățel M. conform învinuirii înaintate și consideră că acțiunile acesteia urmează a fi încadrate, conform prevederilor art. 190 alin. (1) Cod penal, însă instanța de apel nu le-a supus unei analize desfășurate și minuțioase.

Astfel, Colegiul conchide că instanța de apel, ignorînd un cumul de probe administrate la dosar, a admis și a apreciat prioritar numai declarațiile selective a martorilor, care și au fost puse la baza hotărârii de achitare în privința lui Fricățel M., astfel expunîndu-se doar asupra cărorva probe, fără o analiză în cumul a tuturor probelor prezentate de părți, neilucidînd faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date.

În opinia instanței de recurs, instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, fiind prezentă discrepanța între cele reținute de instanța de apel și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, ce au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii pripite și nemotivate.

Rezumînd cele menționate, Colegiul constată că, instanța de apel urma să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și în concluziile sale să motiveze admiterea unor probe sau respingerea altora (art. 394 alin. (1) pct. 2 Cod de procedură penală). Contrar acestor stricte prevederi legale instanța de apel selectiv a apreciat câteva probe, ignorînd restul probelor, fără să le

aprecieze pe fiecare în parte și să se expună asupra admisibilității sau inadmisibilității lor, expunând temeiul respectiv și argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată.

Totodată, în susținerea concluziilor sale privind achitarea inculpatei, instanța de apel a menționat că *„Probatoriul administrat demonstrează cu certitudine că inculpata nu cunoștea că terenurile înstrăinate lui Larina O. au unele și aceleași numere cadastrale cu terenurile la care face referire partea vătămată Spatari R.”*

„În continuarea concluziilor sale instanța de apel a indicat că „În această ordine de concluzii, semnificative sunt considerentele cuprinse în sentință: ... Instanța de judecată menționează că inculpata nu recunoaște faptul primirii cărărova bani de la partea vătămată în calitate de preț pentru terenul de pământ. ...Astfel, între declarațiile martorilor și părții vătămate care au menire de a proba transmiterea banilor sunt divergențe esențiale, deoarece din ele rezultă că careva bani au fost transmiși mamei Liubovi Fricățel de către Spatari Oleg, însă nicidecum inculpatei, care pun la îndoială veridicitatea declarațiilor și pretențiilor părții vătămate”.

Deci, reieșind din concluziile expuse mai sus, de către instanța de apel în motivarea soluției adoptate, Colegiul lărgit constată că acestea sunt contradictorii, adică pe de o parte, se reține că inculpata nu cunoștea că terenurile au unele și aceleași numere cadastrale, iar pe de altă parte constată că nu au fost transmiși careva bani inculpatei.

Astfel, Colegiul apreciază concluziile instanței de apel menționate supra, ca fiind confuze și care nu se conciliază reciproc.

Din considerentele expuse, Colegiul penal statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiență și contradicții în partea motivării soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și anume, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

În asemenea condiții, instanța de recurs conchide de a admite recursurile ordinare declarate la caz, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată total cu remiterea cauzei în instanța de apel la rejudecare, în alt complet de judecători.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererile de apel; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea o evaluare convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să

elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, respectiv în caz de adoptare a unei concluzii de vinovăție sau nevinovăție a inculpatei, să emită o soluție clară, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admit recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Sâli Radu și avocatul Cibric Ruslan în numele părții vătămate Spatari Radu, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2019, în cauza penală privind-o pe **Fricatul Mariana Xxxx** și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la data de 26 decembrie 2019.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecător

Cobzac Elena

Judecător

Toma Nadejda

Judecător

Țurcan Anatolie

Judecător

Boico Victor